

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 29-05-2018
Enhed: AELSAM
Sagsbeh.: DEPEMLM
Sagsnr.: 1803014
Dok. nr.: 606740

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 4. april 2018 stillet følgende spørgsmål nr. 783 (Alm. del) til sundhedsministeren, som hermed endeligt besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Flemming Møller Mortensen (S).

Spørgsmål nr. 783:

”Vil ministeren redegøre for, hvad den norske indsats mere præcist går ud på med røgfri miljøer og røgfri skoletid, som Dansk Folkepartis sundhedsordfører, Liselott Blixt, roste under Forespørgsel 18 den 15. marts 2018, herunder hvilke ligheder den norske indsats har med X:IT, som kendes fra Danmark? ”

Svar:

Mit ministerium har til brug for min besvarelse via Udenrigsministeriet indhentet bidrag fra den danske ambassade i Oslo. Ambassaden oplyser, at:

”Forebyggelse af tobaksindtag i Norge hører hovedsageligt under Helse- og Omsorgsdepartementet. Forebyggelse af rygning omhandler: A. Tobaksfri skoler. B. Undervisningsprogram. C. Elevkontrakter. D. Forbud mod synlig tobak. E. Standardiseret tobakspakker. F. Ny registrerings- og tilsynsordning for salg tobak.

1. Indsatser som er i gangsat i forbindelse med røgfrit miljø/røgfri skoletid:

Tobaksfri miljø/skoler:

Aldersgrænsen for køb af tobak i Norge er 18 år. Der er rygeforbud i offentlig transportmidler, lokaler, mødelokaler, arbejdsrum og serveringslokaler (enkelte lokaler kan være undtaget). Ligeledes er indgange til sundhedsinstitutioner og offentlige virksomheder røgfrie.

Fra 1. juli 2014 har alle skoler været tobaksfri (grundskoler og videregående skoler: Folkeskoler og ungdomsuddannelser). Fra 1 juli 2017 gjaldt forbuddet også e-cigaretter (se vedhæftet Tobakksskadeloven Kapitel 5). For eleverne betyder det, at de i skoletiden hverken på eller uden for skolens grund må indtage tobak. For ansatte og besøgende skal tobaksindtag foregå uden for skolens grund. Skoletid regnes som ordinære skoletimer, frikvarter og ture/ekskursioner i skolens regi. Fritid og fritimer hvor eleven opholder sig uden for skolens nærområde er ikke omfattet.

Kommunerne og Arbejdstilsynet fører tilsyn med at reglerne overholdes, og den enkelte skole er ansvarlig for at udarbejde egen policy for gennemførelsen af røgfri skoler. Kommunerne har siden 2010 haft mulighed for at gøre kommunale arbejdspladser – herunder skoler – røgfri i arbejdstiden for medarbejdere i stillinger, som er særligt holdningsskabende.

Andre tiltag til røgfrie miljøer:

Norge har, ud over overstående tiltag, forbudt synlig tobak i butikker (1. juli 2013), standardiseret tobakspakker (1. juli 2017) med et års overgangsperiode, samt vedtaget en ny registrerings- og tilsynsordning for salg tobak (trådte i kraft 1. januar 2018). Tiltagende er tiltænkt at mindske salg af tobak til unge.

For yderligere information henvises til Helsedirektoratets hjemmeside.

2. Undervisningsindsatser om tobak

Undervisningsprogram:

Siden 1998 er alle folkeskoler blevet tilbudt undervisningsprogrammet FRIsted til at forebygge rygning blandt unge (1998-2006 hed programmet VÆR røykFRI). FRIsted er det bedst evaluerede undervisningsprogram mod tobak og består af et treårigt undervisningsprogram af ca. fem timer om året. Helsedepartementet driver og udvikler programmet og Kunnskapsdepartementet (Uddannelsesministeriet) har godkendt programmet til at indgå i pensum, idet programmet både bidrager til pædagogiske og kompetencemål i pensum. Programmet tager derfor ikke tid fra andre undervisningsområder eller fag. Da programmet er det eneste undervisningsprogram inden for rygeforebyggelse, som kan indgå i pensum, er der ikke andre relevante undervisningsprogrammer i Norge. For mere information henvises til vedhæftede rapport "Samfunnsøkonomisk analyse av undervisningsprogrammet FRI", Helsedirektoratet 2013.

Ifølge Helsedepartementet handler programmet om selvstændighed og træning i at træffe egne valg, hvilket især foregår gennem selvrefleksion og erfaringsbaseret læring. Netop derfor kan metoderne, som eleverne lærer i programmet, også bruges til at sætte grænser i forhold til andre livsstilsområder end blot tobak. Fra september 2017 har FRIsted udelukkende været digitalt, hvilket har gjort programmet billigere at forvalte.

Da antallet af elever, som ryger i folkeskolen, har været meget dalende, er dette ligeledes tilfældet for antallet af skoler som tager imod programmet. I dag tager 25-30 procent af skolerne imod programmet.

Ud over undervisningsprogrammet FRIsted, har NGO'en Kreftforeningen udarbejdet ideer til projektarbejde om tobak, som skoler kan inddrage i deres undervisning, samt gode råd til udarbejdelsen af en tobak policy på den enkelte skole. Det skal medvirke til at få elever og ansatte til at se positivt på røgfrie skoler.

Desuden samarbejder organisationen med Helsedepartementet om udvikling er forskellige initiativer, f.eks. appen "slutta", som er et hjælpemiddel til at stoppe med at ryge. App'en, som siden er downloadet over 600.000 gange, var først tiltænkt unge som målgruppe, men er siden blevet målrettet alle voksne.

Elevkontrakter:

FRIsted tilbyder elevkontrakter, hvor eleverne, med dem selv, kan skrive under på et røgfrit skoleår. Kontrakten sendes derefter digitalt til forældrenes email (kan også sendes til en lærer). Forældre/læreren kan herefter "godkende" kontrakten digitalt."

Jeg kan henholde mig til ambassadens oplysninger.

Med hensyn til, hvilke ligheder den norske indsats har med X:IT, kan jeg henvises til minirapporten "X:IT – en rygeforebyggende indsats i folkeskolen" udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed i 2017. Af minirapporten fremgår, det at X:IT er en skolebaseret rygeforebyggende indsats, som har til formål at reducere andelen af rygere med 25 % over en treårig periode (7.- 9. klasse).

Af beskrivelsen fremgår det blandt andet, at X:IT styrker elevernes evne til at modstå presset til at ryge og giver viden om rygningens skadelige virkninger. Samtidig skal X:IT sikre, at de unge i dagligdagen færdes i et røgfrit skolemiljø, hvor hverken elever eller lærere ryger. X:IT bygger på tre indsatsområder:

- Røgfri skole
- Undervisning
- Røgfri aftale og forældreinvolvering

Røgfri skole

Når skolerne deltager i X:IT, skal de sikre, at eleverne ikke oplever rygning i skoletiden. Dette kan ske ved at fjerne al synlig rygning, sådan at ansatte og elever, der ryger, ikke kan ses af andre elever, eller ved at skolen indfører totalt rygeforbud i skoletiden.

Undervisning

Gennem undervisningen i X:IT lærer eleverne om rygningens skadelige virkninger, om hvor mange af deres jævnaldrende, der reelt ryger, og om hvordan industrien påvirker unge til at ryge. Desuden får de oparbejdet kompetencer til at modstå pres omkring rygning.

Røgfri aftale og forældreinvolvering

X:IT opfordrer forældre til at tage en snak om rygning med deres barn – og til at indgå en røgfri aftale, hvor barnet forpligter sig til at holde sig røgfri det kommende skoleår. Aftalen, som udleveres af skolen, underskrives i begyndelsen af skoleåret, og der opfordres til at indgå en ny aftale i begyndelsen af hvert skoleår (7., 8. og 9. klasse).

. / . Ovenstående beskrivelse af X:IT er uddrag fra minirapporten "X:IT – en rygeforebyggende indsats i folkeskolen", som vedlægges i sin helhed som bilag til dette svar.

Med venlig hilsen

Ellen Trane Nørby / Maria Ramskov Larsen